Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma

Islamin uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1–2

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	Kaikki sisältöalueet S1–S3	Kuten T2 ja T3 kohdalla	L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UI S1 Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti ’id al-fitr (=paastonpäättymisjuhla) ja ’id al-adha (=uhrijuhla) sekä ramadan (paastokuukausi). Muita islamilaisia juhlia voidaan käsitellä niiden ollessa ajankohtaisia. Sisällöistä keskeisiä ovat Jumalan ykseys islamin käsitteenä, ja alustavasti viisi pilaria.	L1

	merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.	Pilarit esitellään nimeltä, tutustutaan uskontunnustukseen ja rukoukseen toimituksina. Käsitellään Koraani ja usko enkeleihin islamissa. Pohditaan muslimien uskonnollisia velvollisuuksia. Profeetoista opiskellaan profeetta Muhammedin elämä lyhyesti ja tutustutaan profeetta Aadamin kertomukseen. Perimätieto eli hadithit otetaan esiin kertomuksina profeetta Muhammedista erityisesti suhteessa vanhempien ihmisten kunnioittamiseen, toisten auttamiseen ja muiden omaisuuden kunnioittamiseen. Islamilaiseen yhteisöön ja muslimien monimuotoisuuteen ilmiönä tutustutaan oman	

		perheen, opiskeluryhmän ja oman koulun kautta. Tarkastellaan moskeijaa ja sen merkitystä muslimeille. Suurista tutustutaan esimerkiksi: Al-Fatiha ja Al Ikhlas.	
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Opiskellaan alustavasti ’id al-fitr (=paastonpäättymisjuhla) ja ’id al-adha (=uhrijuhla) sekä ramadan (paastokuukausi). Muita islamilaisia juhlia voidaan käsitellä niiden ollessa ajankohtaisia.	L2, L7
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. UI S2 Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan oman luokan ja koulun uskontoihin, sekä lähiympäristön uskontoihin ja katsomuksiin, niiden keskeisiin juhliin ja alueen pyhiin rakennuksiin.	L2, L3, L7

	rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.	Otetaan huomioon myös islamin monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.	
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1 kuten tavoitteen T2 kohdalla S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä. UI S3 Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.	Mahdollisia sisältöjä: Käsitellään ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä oppilaiden elämästä nousevien kysymysten kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Tutustutaan lasten ja vanhempien oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitys oppilaiden elämässä.	L2, L6, L7

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	Kaikki sisältöalueet S1–S3	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan oman luokan ja koulun uskontoihin, sekä lähiympäristön uskontoihin ja katsomuksiin, niiden keskeisiin juhliin ja alueen pyhiin rakennuksiin. Otetaan huomioon myös islamin monimuotoisuus sekä uskonnottomuus. Opiskellaan keskeisimmät hyvän elämän perusteet islamissa: vastuu itsestä ja muista. Lisäksi käsitellään hyvää käytöstä käsitteenä ja käytännön esimerkkien kautta.	L2, L6, L7
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3 kuten tavoitteen T5 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Opiskellaan keskeisimmät hyvän elämän perusteet islamissa: vastuu itsestä ja muista. Lisäksi käsitellään hyvää käytöstä käsitteenä ja käytännön esimerkkien kautta.	L3, L7

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1 kuten tavoitteen T2 kohdalla S3 kuten tavoitteen T5 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Tavoitetta toteutetaan kaikkien sisältöjen kohdalla.	L1, L5, L6, L7

Islamin uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3–4

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UI S1 Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan	Mahdollisia sisältöjä: Keskeisiä sisältöjä ovat elämän arvoon liittyvät kysymykset. Tarkastellaan elämän arvoa: minä arvokkaana ja ainutkertaisena, samoin toisten elämä. Tätä tarkastellaan erityisesti oppilaiden lähipiirin kautta. Tutustutaan Koraanin opetuksiin edellä mainituista kysymyksistä.	L1

	uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.	Sisällöistä keskeisiä ovat myös viisi pilaria. Tarkastellaan tarkemmin rukousta ja rukouspesua (wudu) sekä paaston periaatteita islamissa. Käsitellään profeetta Muhammedin lapsuutta, hänen perhettään ja ensimmäisiä Koraanin ilmoituksia. Ajanjaksona on Mekan aika ennen muuttoa Medinaan (hijra). Suurista tutustutaan esimerkiksi: An-Nas, Al-Falaq ja Al-Fil.	
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Opetuksessa käsitellään pyhiä kaupunkeja: Mekkaa, Medinaa ja Jerusalemia. Koraanin kertomuksista tarkastellaan Norsun kertomusta ja Muurahaisten kertomusta.	L1, L2

		Käsitellään ajankohtaisia islamilaisia juhlia sekä perjantairukouksen merkitystä islamissa.	
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 kuten tavoitteen T7 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Esimerkkinä voidaan käsitellä joitakin Koraanin vertauksia, ja rukousta käsiteltäessä huomioidaan tämä tavoite. Suurista tutustutaan esimerkiksi: An-Nas, Al-Falaq ja Al-Fil.	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	Toteutetaan keskeisesti S1:n sisältöjen opiskelussa S2 kuten tavoitteen T7 kohdalla S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla		L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 kuten tavoitteen T7 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Käsitellään kertomuksia profeetoista Nuh (Nooa) ja Ibrahim (Abraham). Tuodaan esiin muita profeettoja myös kristinuskon ja juutalaisuuden profeettoina.	L1, L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 kuten tavoitteen T7 kohdalla S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla		L2

		Tutustutaan kristittyjen ja juutalaisten pyhiin paikkoihin kirkkoon ja synagogaan. Käsitellään lähellä olevia pyhiä rakennuksia.	
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. U1 S2 Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.	Mahdollisia sisältöjä: Pohditaan ihmisten erilaisuutta: eri kulttuureja ja kieliä, islamin monimuotoisuutta kuten erilaisia tapoja ym. Tarkastellaan koulun erilaisia uskontoja: mitä uskontoja on omassa luokassa/koulussa/ ystäväpiirissä	L2, L5, L6

	S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla		
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin perehtyminen	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 kuten tavoitteen T7 kohdalla S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UI S3 Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja,	Mahdollisia sisältöjä: Keskeisiä sisältöjä ovat islamilaiset käytöstavat, myötätunto toisia kohtaan, kärsivällisyys ja rehellisyys. Otetaan näihin esimerkkejä profeetta Muhammedin opetuksista. Opetuksessa käsitellään valinnanvapautta. Keskeistä on opiskelun tärkeyden ymmärtäminen ja oppimisen kunnioittaminen islamissa: oman ja muiden työn arvostaminen sekä sääntöjen noudattamisen merkitys.	L7

	myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2 kuten tavoitteen T7 kohdalla S3 kuten tavoitteen T8–T10 kohdalla		L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta			L1, L3, L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	Kaikki sisältöalueet S1–S3		L1, L4, L6, L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 kuten tavoitteiden T8–T10 kohdalla		L1

Islamin uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Espoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UI S1 Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.	Mahdollisia sisältöjä: Keskeisinä sisältöinä ovat käsitteet Jumala sekä Jumalan palvonta.	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin		Lisäksi käsitellään uskonkappaleet Koraani; sen merkitys ja rakenne (Mekan ja Medinan suurat, säännöt ja kertomukset). Käsitellään myös Koraanin lukemisen ja lausumisen sekä ymmärtämisen merkitystä islamissa. Suurista tutustutaan esimerkiksi: Al-Kafirun, Al-Qadr, Al-Kawthar ja An-Nasr.	L1, L2

		Profeetta Muhammedin perimätieto (hadith): hadithien merkitys, perusasiat hadithien kokoamisesta ja esimerkkejä haditheista opetukseen liittyen. Profeetta Muhammedin elämästä käsitellään muutto Mekasta Medinaan (hijra) ja islamilainen ajanlasku sekä Profeetta Medinassa hänen kuolemaansa asti.	
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 kuten tavoitteiden T1 ja T2 kohdalla S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Käsitellään alustavasti islamilaista taidetta kuten musiikkia (nashid) ja moskeija-arkkitehtuuria sekä islamilaista tiedettä.	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	Kaikki sisältöalueet S1–S3	Tarkastellaan maailmanlaajuista islamia sekä teemaa islam ja eri kulttuurit.	L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 kuten tavoitteiden T1 ja T2 kohdalla S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa.	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan juutalaisuuden ja kristinuskon juhla- ja pyhäpäiviin, pyhiin kirjoihin ja rakennuksiin.	L1, L2

	Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UI S2 Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.	Sisältöinä ovat islamin, kristinuskon ja juutalaisuuden symbolit ja nämä uskonnot Suomessa. Lyhyesti käsitellään näiden kolmen abrahamilaisen uskonnon historiaa Euroopassa.	
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla		L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti		Mahdollisia sisältöjä:	L2, L5, L6

erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa		Keskeisinä sisältöinä ovat uskonnot ja rauha sekä alustavasti uskontojen yhteistyö. Käsitellään uskontoja mediassa. Pohditaan ihmisten erilaisuutta ja oikeutta valintoihin: sekä uskonnonvapautta että uskonnottomuutta.	
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 kuten tavoitteiden T1 ja T2 kohdalla S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä	Mahdollisia sisältöjä: Keskeisenä sisältönä on eettisyyteen kasvaminen. Tarkastellaan sallitun ja kielletyn käsitteitä islamissa. Käsitellään käytöstapoja käsitteenä ja käytännön esimerkkien kautta. Opetuksen tärkeinä sisältöinä ovat terveellinen elämäntapa: puhtaus, ravinto islamissa, harrastusten merkitys.	L7

	eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UI S3 Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.	Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä suhdetta luontoon. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta. 6. luokalla tutustutaan kilvoitteluun käsitteenä. Hyväntekeväisyyden merkitys: hyväntekeväisyys-yhdistykset (Punainen risti/ Punainen puolikuu, oman uskonnon yhdistykset, avustusyhdistykset ym.) Islamin etiikasta käsitellään elämän kunnioittaminen. Tärkeänä näkökulmana on omien ja muiden tunteiden tunnistaminen.	

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla S3 Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UI S3 Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus.		L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla	Kuten T8 kohdalla	L1, L3, L6
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	Kaikki sisältöalueet S1–S3		L1, L4, L6, L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla		L1

Islamin uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7–9

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UI S1 Opetuksessa perehdytään islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan. S2 kuten tavoitteen T3 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä**:** Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on islam eri puolilla maailmaa niin, että painopiste on nykytilanteessa. Otetaan huomioon eri maiden kulttuurien vaikutukset islamin monimuotoisuuteen. Valitaan esimerkkeinä kuhunkin opetettavaan aiheeseen sopivia suuria tai jakeita ja profeetta Muhammedin perimätietoja (haditheja) eri vuosiluokilla. 7. luokalla perehdytään islamin pääsuuntauksiin, niiden syntyyn ja	**L1**

		leviämiseen sekä opillisen perustan muotoutumiseen. 7. luokalla perehdytään syvemmin islamiin Suomessa, sekä historiaan että nykypäivään. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja muslimimaailmaan. 8. luokalla tarkastellaan islamin kulttuurillista vaikutusta taiteeseen, erityisesti arkkitehtuuriin. 9. luokalla tutustutaan erilaisiin islamilaisiin liikkeisiin ja niiden poliittiseen ja kulttuuriseen ulottuvuuteen eri muslimimaissa.	
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä:	L2

		Opetuksessa tarkastellaan islamin syntyä profeetta Muhammedin aikana ja sen jälkeisiä vaiheita. Käsitellään islamin leviämistä eri maihin sekä islamilaisen valtakunnan historian päävaiheita kuten eri kalifaatteja ja niiden tunnuspiirteitä seuraavasti: - 7. luokalla käsitellään neljää ensimmäistä kalifia - 8. luokalla umaijadi- ja abbasidikalifaatit - 9. luokalla vuoden 1258 jälkeinen aika. 8. luokalla perehdytään yleiskuvaan Koraanin eri opetuksista, kuten termeihin usko ja palvonta. Jumalan ykseys (tawhid) käsitteenä käsitellään laajasti.	

		8. luokalla tutustutaan Koraanin ja perimätiedon (hadith) kokoamisen historiaan, rakenteeseen ja eri tulkintatapoihin. 9. luokalla käsitellään islamilaisen lain eri tulkintoja ja niiden vaikutusta yhteiskuntaan ja muslimiyhteisöön. Tutustutaan lainopin (fiqh) perusteisiin ja eri lakikoulukuntiin. Pohditaan uskonnollisten velvollisuuksien vaikutusta elämän eri osa-alueisiin. Nämä kytketään opetettaviin asioihin joka vuosiluokalla.	
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä	Mahdollisia sisältöjä: 7. luokalla perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen eri maiden kulttuureihin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena.	L2, L3, L6

	mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UI S2 Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.	Tutustutaan myös luonnonuskontoihin. 7. luokalla käsitellään myös uskonnon ulottuvuudet ja uskonto ilmiönä. Pohditaan katsomuksellisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.	
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	Kaikki sisältöalueet S1–S3	Mahdollisia sisältöjä: 9. luokalla autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa.	L2, L4, L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: 9. luokalla tutustutaan alustavasti uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Käsitellään islamia ja tiedettä.	**L1**, L2, L4, **L5, L7**
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin	S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa		L2, **L7**

käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UI S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.		
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Opetuksessa pohditaan katsomuksellista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa eri katsomusten ja kulttuurien kanssa.	**L5,** L6

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	Kaikki sisältöalueet S1–S3		**L7**
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2 kuten tavoitteen T3 kohdalla S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla		**L1**, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	Kaikki sisältöalueet S1–S3	Mahdollisia sisältöjä: 7. luokalla perehdytään katsomusdialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa.	L6

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1–2

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1 Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. UO S1 Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään. S2 Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot. UO S2 Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta. S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. UO S3 Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin.	Mahdollisia sisältöjä luokalla 1: Jumalanpalvelukset, sakramentit ja muut pyhät toimitukset ortodoksisessa kristillisyydessä Pyhittäjä Herman Alaskalainen; Espoon Tapiolan ortodoksisen kirkon nimikkopyhä Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Keskustellaan oppilaiden perheissä ja lähiympäristössä vaikuttavista uskonnoista ja katsomuksista. Nimipäivä ja nimikkopyhä ortodoksisessa perinteessä Kirkkovuoden suuria juhlia Mahdollisia sisältöjä luokalla 2: Paasto ortodoksisessa perinteessä Jumalanpalvelukset, sakramentit ja muut pyhät toimitukset, syntymä ja kuolema, vainajien muistelu ortodoksisessa kristillisyydessä	L2, L4

		Seurakunnan toiminta, ortodoksinen kerhotoiminta ja monikulttuurinen toiminta Espoossa Pyhittäjä Herman Alaskalainen; Espoon Tapiolan ortodoksisen kirkon nimikkopyhä	
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UO S1 Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.	Mahdollisia sisältöjä luokalla 1 Joitakin mysteerioita, erityisesti kaste, mirhavoitelu ja ehtoollinen Jeesuksen ja joidenkin pyhien ihmisten elämää ja opetuksia Lähimmäisenrakkaus kristillisenä käsitteenä Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Ikonit ja niiden värisymboliikka, risti symbolina Ortodoksipappi ja hänen tunnuksensa Suojeluspyhät, nimipäivä ja nimikkopyhä ortodoksisessa perinteessä	L1

		Kirkko rakennuksena ja pyhänä paikkana Ristinmerkki ja kolminaisuusoppi ortodoksisessa kristillisyydessä Kirkkovuoden suuria juhlia Mahdollisia sisältöjä luokalla 2: Paasto ortodoksisessa perinteessä Raamattu pyhänä kirjana UT:n kertomuksia, kertomuksia joistakin pyhistä henkilöistä Joitakin mysteerioita, erityisesti kaste, mirhavoitelu, ehtoollinen ja katumus Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko Tapiolassa, sen arkkitehtuuri ja seinämaalaukset Jeesuksen ja joidenkin pyhien ihmisten elämää ja opetuksia Ortodoksisen kristillisyyden ihmiskuva Lähimmäisenrakkaus kristillisenä käsitteenä	

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. UO S1 Tutustutaan ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä.	Mahdollisia sisältöjä luokalla 1: Keskeisiä rukouksia ja veisuja liittyen esimerkiksi juhlapäiviin Joitakin mysteerioita, erityisesti kaste, mirhavoitelu ja ehtoollinen Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Kirkkovuoden suuria juhlia Paasto ortodoksisessa perinteessä Suojeluspyhät ortodoksisessa kristillisyydessä Keskeisiä rukouksia ja veisuja liittyen esimerkiksi juhlapäiviin Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Ortodoksisia tapoja, esim. vedenpyhitys, kodinpyhitys ja panihida Mahdollisia sisältöjä luokalla 2: UT:n kertomuksia, kertomuksia joistakin pyhistä henkilöistä	L2, L7

		Joitakin mysteerioita, erityisesti kaste, mirhavoitelu, ehtoollinen ja katumus	
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S2 Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. UO S2 Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.	Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Ortodoksisen perinteen sisäinen moninaisuus Muita kirkkoja ja uskontoja oppilaan lähiympäristössä (perheessä, koulussa ja yhteisössä) Uskonnottomuus Kristittyjen yhteiset juhlat Koulun muiden uskontojen juhlia Mahdollisuuksien mukaan esim. vieraillaan uskonnollisessa tilassa	L2, L3, L7
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1 Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä. UO S3 Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta	Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Ortodoksisen kristillisyyden ihmiskuva Vapaa tahto; hyvä ja paha käsitteinä Anteeksipyytäminen ja -antaminen Lähimmäisenrakkaus kristillisenä käsitteenä	L2, L6, L7

	välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin.	Keskustellaan lasten oikeuksista. Mahdollisia sisältöjä luokalla 2: Eettisyyteen kasvaminen Eläydytään toisen asemaan Raamatun kertomusten ja oppilaan omien kokemusten avulla.	
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1 Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. UO S3 Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin.	Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Ks. sisällöt T5 Keskustelua ortodoksisen perinteen ja muiden katsomusten tapojen yhtäläisyyksistä ja eroista Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Mahdollisia sisältöjä luokalla 2: UT:n kertomuksia, kertomuksia joistakin pyhistä henkilöistä esimerkkeinä oikeudenmukaisuudesta ja toisten ihmisten kunnioituksesta	L2, L6, L7

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä. UO S3 Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.	Mahdollisia sisältöjä luokalla 1: Esimerkkinä kertomuksia joistakin pyhistä ihmisistä Mahdollisia sisältöjä luokilla 1 ja 2: Ks. sisällöt T5 Esirukous ortodoksisessa kristillisyydessä Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Mahdollisia sisältöjä luokalla 2: UT:n kertomuksia, kertomuksia joistakin pyhistä henkilöistä esimerkkeinä oikeudenmukaisuudesta ja toisten ihmisten ja luonnon kunnioituksesta Otetaan esille esimerkkejä seurakuntien diakoniatyöstä.	L3, L7
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä	S1 Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja.	Mahdollisia sisältöjä: Ks. sisällöt T5, T6 ja T7	L1, L5, L6, L7

erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä. UO S3 Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.		

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3–4

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on myös opiskeltavan uskonnon oppi. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta.	Mahdollisia sisältöjä: Vanhan testamentin alkukertomukset, patriarkkakertomukset Profeetat, kuninkaat ja sananlaskut Ortodoksisen perinteen tulkinnat Vanhan testamentin kertomuksista Kymmeneen käskyä ortodoksisessa kristillisyydessä Ihmisen tehtävä luomakunnasta huolehtimisessa ortodoksisessa kristillisyydessä	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena,	Mahdollisia sisältöjä: Pyhiä ihmisiä ja tapahtumia kuvaavat ikonit ja esimerkiksi niihin liittyvät veisut Kirkkovuoden juhlat ja paasto ortodoksisessa perinteessä Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan	L1, L2

	kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide.	Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko Tapiolassa, sen arkkitehtuuri ja seinämaalaukset	
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.	Mahdollisia sisältöjä: Vanhan ja Uuden testamentin suhde ortodoksisessa kristillisyydessä Ikonien ja muun kirkkotaiteen symboliikka Kirkon toiminta nykypäivänä	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin. UO S1 Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen.	Mahdollisia sisältöjä: Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella	L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia.	Mahdollisia sisältöjä: Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret, alustava	L1, L2

	UO S1 Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. UO S2 Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona.	vertailu juutalaisuuden ja islamin sekä ortodoksisen kristillisyyden välillä Patriarkka Abrahamin merkitys juutalaisuudessa, islamissa ja kristinuskossa Ortodoksisen kirkon toiminta Helsingin seurakunnan alueella ja erityisesti Espoossa Muut uskonnot ja uskonnottomuus pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Espoossa	
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UO S2 Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa.	Mahdollisia sisältöjä: ks. T5	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta.	Mahdollisia sisältöjä: Pyhän käsite eri uskonnoissa Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan	L2, L5, L6

	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UO S2 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen UO S3 Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus.	Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä	
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta. S2 kuten tavoitteen T6 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: ks. T1; Vanhan testamentin kertomukset Kymmeneen käskyä ortodoksisessa kristillisyydessä Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten	L7

	UO S2 kuten tavoitteen T6 kohdalla S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.	eettinen merkitys ja yhtäläisyydet juutalaisuuden ja islamin kanssa Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä	
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UO S1 Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta.	Mahdollisia sisältöjä: Vanhan testamentin kertomukset (ks. T1) ja niiden tulkinta ortodoksisessa perinteessä	L1, L3, L6

eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä.	Ihmisen tehtävä luomakunnasta huolehtimisessa ortodoksisessa kristillisyydessä Ajan pyhittäminen, rukous ja ihmiskuva ortodoksisessa kristillisyydessä Kymmeneen käskyä ortodoksisessa kristillisyydessä Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä	
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta.	Mahdollisia sisältöjä: Pohditaan eettisiä kysymyksiä Vanhan testamentin kertomusten (ks. T1) kautta. Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä	L1, L4, L6, L7

	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä.		
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S1 kuten tavoitteen T11 kohdalla UO S1 kuten tavoitteen T11 kohdalla S3 kuten tavoitteen T11 kohdalla UO S3 kuten tavoitteen T11 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Ks. sisällöt T11	L1

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–4 (B)

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. - UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa.	Mahdollisia sisältöjä: Uuden testamentin kertomukset Jeesuksen elämänvaiheista ja opetuksista Ortodoksisen kristillisyyden tulkinta ylösnousemuksesta ja pelastuksesta Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat ja rituaalit. UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden pyhiä ihmisiä ja tapahtumia kuvaavat ikonit ja niihin liittyviä veisuja Kirkkovuoden juhlat ja paasto ortodoksisessa perinteessä	L1, L2

	liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide.	Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkko Tapiolassa, sen arkkitehtuuri ja seinämaalaukset	
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ym. kirkkotaide.	Mahdollisia sisältöjä: Ikonien ja muun kirkkotaiteen symboliikka Ajan pyhittäminen kristillisenä käsitteenä Uuden testamentin kertomuksiin perustuvat kirkkovuoden juhlat sekä niihin liittyvät veisut ja ikonit	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa otetaan huomioon	Mahdollisia sisältöjä: YK ja lasten oikeudet, myös suhteessa Jeesuksen opetuksiin Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella	L4, L5, L6

	ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.		
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. - UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UO S2 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten	Mahdollisia sisältöjä: Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Pyhän käsite eri uskonnoissa Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys	L2, L5, L6

	yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.		
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa. UO S2 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat	Mahdollisia sisältöjä: Jeesuksen vertaukset ja niiden eettinen opetus Ortodoksisen kristillisyyden tulkinta pelastuksesta Lähimmäisen kohtaaminen ortodoksisessa kristillisyydessä, erilaisuuden kohtaaminen Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristinuskossa, juutalaisuudessa ja islamissa sekä uskonnottomassa ajattelussa Lasten oikeudet	L7

	valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n	Mahdollisia sisältöjä: Ajan pyhittäminen, rukous ja ihmiskuva ortodoksisessa kristillisyydessä	L2

	Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.	Lähimmäisen kohtaaminen, erilaisuuden kohtaaminen YK ja lasten oikeudet, myös suhteessa Jeesuksen opetuksiin	
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.	Mahdollisia sisältöjä: Uuden testamentin kertomukset (ks. T1) ja niiden tulkinta ortodoksisessa perinteessä Ajan pyhittäminen, rukous ja ihmiskuva ortodoksisessa kristillisyydessä Lähimmäisen kohtaaminen, erilaisuuden kohtaaminen	L1, L3, L6

	S3 kuten tavoitteen T9 kohdalla UO S3 kuten tavoitteen T9 kohdalla	YK ja lasten oikeudet, myös suhteessa Jeesuksen opetuksiin	
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide.	Mahdollisia sisältöjä: Uuden testamentin kertomusten eettinen opetus (ks. T1) Lähimmäisenrakkaus erilaisten ihmisten kesken ortodoksisen kristillisyyden mukaan YK ja lasten oikeudet, myös suhteessa Jeesuksen opetuksiin	L1, L4, L6, L7
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 kuten tavoitteen T9 kohdalla UO S3 kuten tavoitteen T9 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Lasten oikeudet ja kaikkien ihmisten tasavertaisuus Ortodoksisen kristillisyyden tulkinta ylösnousemuksesta ja pelastuksesta	L1

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5–6 (A)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Espoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UO S1 Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa.	Raamattu pyhänä kirjana; miten Raamattua luetaan Kirkon synty, apostoli Paavali ja Apostolien teot	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon rituaalit sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Sisällöissä keskitytään uskonnon musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet ja kirkolliset toimitukset. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide.	Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Tutustutaan pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkkoon, sen ikoneihin ja seinämaalauksiin	L1, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin. Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa.	Mahdollisia sisältöjä: Raamatun kirjojen erityispiirteitä, esim. Sananlaskujen ja Jeesuksen vertauskertomusten tulkinta ortodoksisessa kristillisyydessä Ortodoksisuus mediassa	L2, L3, L4

	Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UO S2 Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin.	Uskonnollinen symboliikka juutalaisuudessa ja islamissa Ekumenia medioissa, laivasymbolin merkitys	
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin. Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla. S2 Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UO S2 Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. S3 Tutustutaan eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen	Mahdollisia sisältöjä: Raamattu pyhänä kirjana; miten Raamattua luetaan Vertailua ortodoksisuuden, juutalaisuuden ja islamin välillä, myös eettisessä opetuksessa Ortodoksisuus Euroopassa ja muualla maailmassa Mediakriittisyys tiedonetsinnässä Ortodoksisuus ja ekumenia mediassa	L4, L5, L6

	keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin.		
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UO S1 Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla. S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UO S2 Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun	Mahdollisia sisältöjä: Kirkon synty, Paavali, Apostolien teot Ortodoksisuus Euroopassa ja muualla maailmassa Muut uskonnot ja uskonnottomuus Euroopassa ja lähialueilla Vertailua ortodoksisuuden, juutalaisuuden ja islamin välillä, myös eettisessä opetuksessa Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus	L1, L2

	lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona.		
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla UO S2 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen. S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UO S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Vertailua kristinuskon ~~(~~ortodoksisuuden), juutalaisuuden ja islamin välillä, myös eettisessä opetuksessa Mahdollisuuksien mukaan tutustumisretkiä lähiympäristön uskonnollisiin kohteisiin	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon tavat ja rituaalit. UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa.	Mahdollisia sisältöjä: Muut uskonnot ja uskonnottomuus Euroopassa ja lähialueilla Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan	L2, L5, L6

	Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. UO S2 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa.		
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UO S2 kuten tavoitteen T6 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Eurooppalaiset ihmisoikeuskäsitykset Muut uskonnot ja uskonnottomuus Euroopassa ja lähialueilla Vertailua kristinuskon ***(***ortodoksisuuden***)***, juutalaisuuden ja islamin välillä, myös eettisessä opetuksessa Ekumenia Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus	L7

	S3 Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. UO S3 Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin.		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. UO S2 Tutustutaan alustavasti uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen. S3 Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Tutustutaan eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.	Mahdollisia sisältöjä: Eurooppalaiset ihmisoikeuskäsitykset Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2 Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. UO S2 Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa.	Mahdollisia sisältöjä: Vertailua kristinuskon (ortodoksisuuden), juutalaisuuden ja islamin välillä, myös eettisessä opetuksessa	L1, L3, L6

	S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla UO S3 kuten tavoitteen T8 kohdalla		
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UO S2 Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen. S3 Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen	Mahdollisia sisältöjä: Ekumenia Vertailua kristinuskon (ortodoksisuuden), juutalaisuuden ja islamin välillä, myös eettisessä opetuksessa Harjoitellaan mediakriittisyyttä	L1, L4, L6, L7

	käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin.		
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UO S2 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen	Mahdollisia sisältöjä: Eurooppalaiset ihmisoikeuskäsitykset Ekumenia Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus	L1

	elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Tutustutaan alustavasti eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.		

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5–6 (B)

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kirkon tunnuspiirteet, esim. papisto, kirkkorakennus ja siihen liittyvä symboliikka, arkkitehtuuri, kirkkotaide, kirkkomusiikki Ortodoksisen kristillisyyden jumalakäsitys, ihmiskäsitys ja maailmankuva Kymmenen käskyä ja Vuorisaarna sekä niiden merkitys nykypäivänä etiikan näkökulmasta	L1

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide.	Mahdollisia sisältöjä: Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Tutustutaan pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkkoon, sen ikoneihin ja seinämaalauksiin. Ortodoksisen kirkon tunnuspiirteet, esim. papisto, kirkkorakennus ja siihen liittyvä symboliikka, arkkitehtuuri, kirkkotaide, kirkkomusiikki	L1, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UO S1 Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kirkon tunnuspiirteet, esim. papisto, kirkkorakennus ja siihen liittyvä symboliikka, arkkitehtuuri, kirkkotaide, kirkkomusiikki	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UO S1 Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan ortodoksisiin kirkollisiin järjestöihin ja niiden toimintaan Suomessa ja ulkomailla.	L4, L5, L6

		Diakoniatyö ja lähetystyö	
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön	Mahdollisia sisältöjä: Kymmenen käskyä ja Vuorisaarna sekä niiden merkitys nykypäivänä etiikan näkökulmasta	L1, L2

	eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä.		
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat ja rituaalit. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet. Tutkitaan kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide. S3 Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön	Mahdollisia sisältöjä: Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Ortodoksisen kristillisyyden jumalakäsitys, ihmiskäsitys ja maailmankuva Kirkkorakennus ja siihen liittyvä symboliikka Arkkitehtuuri, ikonitaide, kirkkomusiikki	L2, L5, L6

	eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa.		
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden jumalakäsitys, ihmiskäsitys ja maailmankuva Eettiset valinnat ja niiden seuraukset Globaali vastuu ja kirkon rooli siinä, esim. Filantropia-järjestön toiminta ja patriarkka Bartolomeoksen toiminta ympäristönsuojelun hyväksi	L7

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.	Mahdollisia sisältöjä: Eettiset valinnat ja niiden seuraukset Ihmisoikeudet, lasten oikeudet	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja	Mahdollisia sisältöjä: Eettiset valinnat ja niiden seuraukset Globaali vastuu ja kirkon rooli siinä, esim. Filantropia-järjestön toiminta ja patriarkka Bartolomeoksen toiminta ympäristönsuojelun hyväksi	L1, L3, L6

	kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä.		
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1 Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UO S2 Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutustutaan alustavasti uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen. S3 Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden jumalakäsitys, ihmiskäsitys ja maailmankuva verrattuna muihin ajatusmalleihin Tarkastellaan ortodoksisuutta mediassa. Eettiset valinnat ja niiden seuraukset Ihmisoikeudet, lasten oikeudet	L1, L4, L6, L7

	välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkityksestä.		
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UO S3 kuten tavoitteen T11 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden jumalakäsitys, ihmiskäsitys ja maailmankuva Eettiset valinnat ja niiden seuraukset Globaali vastuu ja kirkon rooli siinä Ihmisoikeudet, lasten oikeudet	L1

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6 (C)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Espoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.	Mahdollisia sisältöjä: Sakramentit, jumalanpalvelukset ja sakramentaliat toimituksina Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi ja paastot ortodoksisessa kristillisyydessä Pyhät ihmiset ja uuspyhät ortodoksisessa kristillisyydessä Paikallisiin pyhiin tutustuminen, esim. Aleksander Hotovitskij	L1
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla		L1, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen	Mahdollisia sisältöjä: Pyhien toimitusten tekstejä, kirkkovuoden juhlien veisuja ja	L2, L3, L4

	kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide.	ikoneita ortodoksisessa kristillisyydessä	
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. UO S1 Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.	Mahdollisia sisältöjä: Haetaan tietoja esim. luostareista, pyhistä ihmisistä ja uuspyhistä.	L4, L5, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 kuten tavoitteen T4 kohdalla UO S1 Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Opetuksessa otetaan huomioon ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.	Mahdollisia sisältöjä: Luostarit Pyhät ihmiset ja uuspyhät ortodoksisessa kristillisyydessä	L1, L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon tavat ja rituaalit. UO S1 Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa.	Mahdollisia sisältöjä: Sakramentit, jumalanpalvelukset ja sakramentaliat toimituksina Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paastot ortodoksisessa kristillisyydessä Luostarit Tutustutaan asianmukaiseen käyttäytymiseen uskonnollisissa tilaisuuksissa	L2, L5, L6

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. UO S3 Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen.	Mahdollisia sisältöjä: Tarkastellaan ortodoksisen kirkon toimintaa, esim. katumuksen sakramentti ja hengellinen ohjaus.	L1

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset. UO S1 Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa.	Mahdollisia sisältöjä: Raamatun synty ortodoksisen perinteen mukaan Ortodoksinen (patristinen) Raamatun tulkinta ja tutkimus; Raamattu pyhänä kirjana ja historiallisena dokumenttina	L1

	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä kuten uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti.	Pyhät kirjat ja kirjoitukset suurissa maailmanuskonnoissa; vertaileva näkökulma Juutalaisuus ennen ja nyt; esimerkiksi holokausti ja sen merkitys juutalaisuudelle Islam Elämänkaarijuhlat ja suhtautuminen kuolemaan eri uskonnoissa ja katsomuksissa; yhtäläisyydet ja erot ortodoksiseen perinteeseen verrattuna Hindulaisuus ja buddhalaisuus Kiinan ja Japanin uskonnot Suomalainen muinaisusko ja sen näkyminen nykykulttuurissa, esim. vainajienmuistelutavat ortodoksisuudessa (grobu)	

	UO S3 Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.		
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Raamatun synty Raamatun kirjojen ryhmittely; sisältöjen kertaus tarpeen mukaan Viisauskirjallisuuden merkitys ortodoksisessa perinteessä Ortodoksinen (patristinen) Raamatun tulkinta ja tutkimus; Raamattu pyhänä kirjana ja historiallisena dokumenttina Kuinka Raamattua käytetään Tradition ja Raamatun suhde ortodoksisessa kristillisyydessä Raamattu jumalanpalveluksissa Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan	L2

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Pyhät kirjat ja kirjoitukset suurissa maailmanuskonnoissa; vertaileva näkökulma Esimerkiksi Holokausti ja juutalaisuus nykyisin Islam Elämänkaarijuhlat eri uskonnoissa ja katsomuksissa; yhtäläisyydet ja erot ortodoksiseen perinteeseen verrattuna Hindulaisuus ja buddhalaisuus Kiinan ja Japanin uskonnot Suomalainen muinaisusko ja sen näkyminen nykykulttuurissa, esim. vainajienmuistelutavat ortodoksisuudessa (grobu) Hyvän elämän ihanteet eri uskonnoissa ja katsomuksissa Hengellinen kasvu katsomuksellisena käsitteenä Uskonnottomuuden käsite	L2, L3, L6

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Juutalaisuus nykyisin Islamin moninaisuus Elämänkaarijuhlat eri uskonnoissa ja katsomuksissa; yhtäläisyydet ja erot ortodoksiseen perinteeseen verrattuna Hindulaisuus ja buddhalaisuus Kiinan ja Japanin uskonnot Suomalainen muinaisusko ja sen näkyminen nykykulttuurissa, esim. vainajienmuistelutavat ortodoksisuudessa (grobu) Idän uskontojen vaikutus populaarikulttuuriin ja nykyilmiöihin New age -ajattelu Uuspakanuus ja uskonnolliset lahkot Uskonnoista syntyneitä erilaisia ilmiöitä arjessa, esim. jooga, meditaatio jne.	L2, L4, L6

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksinen (patristinen) Raamatun tulkinta ja tutkimus; Raamattu pyhänä kirjana ja historiallisena dokumenttina Tieteellinen Raamatun tulkinta ja tutkimus Pyhät kirjat ja kirjoitukset suurissa maailmanuskonnoissa; vertaileva näkökulma	L1, L2, L4, L5, L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä. Keskeisenä sisältönä on perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä	Mahdollisia sisältöjä: Esimerkiksi holokausti ja sen vaikutus ihmiskuntaan Hyvän elämän ihanteet eri katsomuksissa Hengellinen kasvu katsomuksellisena käsitteenä YK:n toiminta	L2, L7

	YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.		
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Keskeisinä	Mahdollisia sisältöjä: Pyhät kirjat ja kirjoitukset suurissa maailmanuskonnoissa; vertaileva näkökulma Hyvän elämän ihanteet eri katsomuksissa Erilaisten ihanteiden näkyminen mediassa ja populaarikulttuurissa	L5, L6

	sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka. UO S3 Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.		
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S2 Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.	Mahdollisia sisältöjä: Esimerkiksi holokausti ja juutalaisuus nykyisin	L7

	UO S2 Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään uskontojen välisen dialogin tuntemusta. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. UO S3 Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.	Hyvän elämän ihanteet eri katsomuksissa Ihmisoikeudet	
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja	Mahdollisia sisältöjä: Hyvän elämän ihanteet eri katsomuksissa Hengellinen kasvu katsomuksellisena käsitteenä	L1, L2

	katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.		
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä. Keskeisinä aiheina ovat uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen.	Mahdollisia sisältöjä: Tapakulttuuri eri uskonnoissa ja katsomuksissa sekä niiden tuntemisen merkitys kansainvälisessä yhteistyössä ja kohtaamisissa	L6

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa. S2 Keskeisenä aiheena on uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin.	Mahdollisia sisältöjä: Kristinuskon juutalainen pohja; lyhyesti Abrahamista Jeesukseen Jeesuksesta ensimmäisen seurakunnan syntyyn Paavalin työn merkitys ja seuraukset Apostolien kokous Marttyyrikirkko Jumalanpalvelukset ja pyhät toimitukset alkukirkossa; muutos nykypäivään Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Kristittyjen vainojen loppu Asketismi, luostarilaitoksen synty	**L1, L2**

	UO S2 Tutustutaan suomalaisten muinaisuskontoon. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.	1.–6. Kirkolliskokous Orientaaliset ortodoksiset kirkot Islamin syntyhistoria ja islamin vaikutus Bysantin keisarikuntaan 7. kirkolliskokous ja luostarien vaikutus siihen Bysanttilainen ajattelu; kirkkoisät, Filokalia Suuri skisma Lännen kirkko reformaatioon saakka Bysantin heikentyminen vuoteen 1453 Ottomaanivalta Venäjän ortodoksisen kirkon historia Ortodoksiset patriarkaatit Suomen ort. kirkon historia; kuinka nykytilanteeseen on tultu	

		Seurakunnat, hiippakunnat ja kirkkokunnat Suomessa Ortodoksisuuden historia pääkaupunkiseudulla (mahdollisuuksien mukaan kierrokset eri kohteissa; kirkot, hautausmaa) Uskontojen välinen yhteistyö Suomessa, ekumenia Vanhan testamentin historia; juutalaisuus Islamin syntyhistoria Katolisuus: yhtäläisyydet ja erot Protestanttisuuden synty Kristillinen ajattelu ja ihmisoikeudet; kristinuskon vaikutus yhteiskuntaan	
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen	Mahdollisia sisältöjä: Ks. sisällöt T1	**L2**

	aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa.		
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa. Keskeisinä aiheina ovat uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.	Mahdollisia sisältöjä: Kristinuskon juutalainen pohja; lyhyesti Abrahamista Jeesukseen Islamin syntyhistoria ja islamin vaikutus Bysantin keisarikuntaan Suuri skisma Lännen kirkko reformaatioon saakka Ottomaanivalta Vanhan testamentin historia; juutalaisuus Islamin syntyhistoria Katolisuus: yhtäläisyydet ja erot Protestanttisuuden synty Ortodoksiset patriarkaatit	**L2, L3, L6**

		Uskontojen välinen yhteistyö Suomessa, ekumenia Uskonnottomuus ja ateismi	
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin. UO S2 Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa	Mahdollisia sisältöjä: Ikonitaiteen kehitys ja ikonoklasmi; luostarien ja kirkkoisien vaikutus Juutalaisuuden ja islamin vaikutus kirkon historiassa Suuri skisma Paavi ja patriarkat Ortodoksisten patriarkaattien nykytilanne Ekumeeninen toiminta	**L2, L4, L6**

	huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.		
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Tärkeä sisältö opetuksessa on uskontunnustus. S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin sekä uskontokritiikki. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.	Mahdollisia sisältöjä: Apostolien kokous 1.–6. Kirkolliskokous 7. kirkolliskokous ja luostarien vaikutus siihen Bysanttilainen ajattelu; kirkkoisät, Filokalia Suuri skisma Uskontojen välinen yhteistyö Suomessa, ekumenia Protestanttisuuden synty Kristillinen ajattelu ja ihmisoikeudet; kristinuskon vaikutus yhteiskuntaan Harjoitellaan mediakriittisyyttä	**L1, L2, L4, L5, L7**

	S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä. UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.		
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon monimuotoisuuteen liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Opetuksessa keskeinen sisältö on kristillisen kirkon kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa ja taiteessa. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa.	Mahdollisia sisältöjä: Kristittyjen vainojen loppu Asketismi, luostarilaitoksen synty Bysanttilainen ajattelu; kirkkoisät, Filokalia Marttyyrius; uhrautuminen, sitoutuminen ortodoksisessa perinteessä Vihreä patriarkka Bartolomeos Kristillinen ajattelu ja ihmisoikeudet; kristinuskon vaikutus yhteiskuntaan	**L2, L7**

	UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä		
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. S3 Opetuksessa käsitellään yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä.	Mahdollisia sisältöjä: Kristillisen kirkon synty: Jeesuksesta ensimmäisen seurakunnan syntyyn Paavalin työn merkitys ja seuraukset Asketismi, luostarilaitoksen synty Islamin syntyhistoria ja islamin vaikutus Bysantin keisarikuntaan Bysanttilainen ajattelu; kirkkoisät, Filokalia Ortodoksisia paikalliskirkkoja Uskontojen välinen yhteistyö Suomessa, ekumenia Vihreä patriarkka Bartolomeos	**L5, L6**

		Kristillinen ajattelu ja ihmisoikeudet; kristinuskon vaikutus yhteiskuntaan	
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn ja sen monimuotoisuuteen liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, oppi ja opetukset. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa. S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Pohditaan omaan	Mahdollisia sisältöjä: Marttyyrius; uhrautuminen, sitoutuminen ortodoksisessa perinteessä Bysanttilainen ajattelu; kirkkoisät, Filokalia Vihreä patriarkka Bartolomeos Kristillinen ajattelu ja ihmisoikeudet; kristinuskon vaikutus yhteiskuntaan	**L7**

	elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä.		
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	Ks. T8	Ks. T8	**L1, L2**
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla UO S3 Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisia paikalliskirkkoja Uskontojen välinen yhteistyö Suomessa, ekumenia Joidenkin ortodoksisten järjestöjen toiminta Suomessa, esim. Filantropia Patriarkka Bartolomeos uskontojen välisen dialogin edistäjänä Kristillinen ajattelu ja ihmisoikeudet; kristinuskon vaikutus yhteiskuntaan	**L6**

Ortodoksisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Espoon näkökulma	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa. S2 Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa	Mahdollisia sisältöjä: Uskonoppi; opin muodostuminen Jumalanpalvelukset, sakramentit, kirkkotaide ortodoksisessa kristillisyydessä Tutustutaan jumalanpalvelusten kaavoihin ja sisältöihin sekä kirkkotaiteeseen Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Paasto ortodoksisessa perinteessä Eettinen ajattelu. Vapaus ja vastuu Asketismi ja luostarielämä	L1, L2

	huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä. UO S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä.		
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot,	Mahdollisia sisältöjä: Uskonoppi; opin muodostuminen ortodoksisessa kristillisyydessä Kirkollisen tradition kehitys ja merkitys nykyaikana Jumalanpalvelukset, sakramentit, sakramentaliat ja kirkkotaide Ortodoksinen rukouselämä	L2

	kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa.	Tutustutaan jumalanpalvelusten kaavoihin ja sisältöihin sekä kirkkotaiteeseen Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Elämän tarkoitus ja kuolema Paasto ortodoksisessa perinteessä Eettinen ajattelu; vapaus ja vastuu, hyvän ja pahan käsite ja synti kristillisenä käsitteenä	
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa. UO S2 Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin sekä uskonnottomuuteen	L2, L3, L6

	UO S3 Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta.		
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UO S1 Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa. S2 Keskeisinä aiheina ovat uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa. UO S2 Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa.	Mahdollisia sisältöjä: Jumalanpalvelukset, sakramentit, kirkkotaide Maallistuminen, pyhäinhäväistys, jumalanpilkka käsitteinä ja nykymaailman ilmiöinä Humanismista kumpuavat ihmisoikeudet sekä uskonnolliset lait ja säädökset; vertaileva näkökulma Ortodoksinen kristillisyys ja ihmisoikeudet Uskonnolliset teemat musiikissa, kuvataiteessa, kirjallisuudessa, teatterissa, elokuvissa jne.	L2, L4, L6

	S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. UO S3 Pohditaan omaan elämään ja yhteiskunnan jäsenyyteen liittyviä kysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.		
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit. UO S1 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus sekä siihen liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto.	Mahdollisia sisältöjä: Uskontunnustus ortodoksisen kristillisyyden opin tiivistelmänä; merkittävimmät kiistakysymykset muotoutumisprosessin aikana Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin sekä uskonnottomuuteen Harjoitellaan perustelemaan omia eettisiä valintoja	L1, L2, L4, L5, L7

	S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UO S2 Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa.		
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset. UO S1 Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, mysteeriot, kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan eettisten	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Paasto ortodoksisessa perinteessä Eettinen ajattelu. Vapaus ja vastuu. Lähimmäisenrakkaus käsitteenä Diakoniatyö ja ortodoksinen järjestötoiminta Ortodoksisen kirkon sakramentit Asketismi ja hengellinen ohjaus käsitteinä Ihmisoikeudet	L2, L7

	arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.		
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon oppi ja opetukset. UO S1 Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Ortodoksinen kristillisyys ja ihmisoikeudet Eettinen ajattelu, vapaus ja vastuu Asketismi ja hengellinen ohjaus käsitteinä Vihreä patriarkka ympäristönsuojelun puolestapuhujana YK ja ihmisoikeudet	L5, L6

	Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.		
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 kuten tavoitteen T5 kohdalla S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Paasto ortodoksisessa perinteessä Eettinen ajattelu, vapaus ja vastuu Asketismi ja hengellinen ohjaus käsitteinä Vihreä patriarkka ympäristönsuojelun puolestapuhujana Lähimmäisenrakkaus käsitteenä	L7

	Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa.	Keskustellaan suhtautumisesta esim. terrorismiin ja luonnonkatastrofeihin	
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin. UO S2 kuten tavoitteen T3 kohdalla S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja.	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Ortodoksisen elämäntavan merkitys Paasto ortodoksisessa perinteessä Eettinen ajattelu. Vapaus ja vastuu	L1, L2

	Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. UO S3 Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa.	Ekologinen ajattelu Asketismi ja hengellinen ohjaus ortodoksisessa perinteessä	
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon oppi ja opetukset sekä levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. S2 Keskeisinä aiheina ovat uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa	Mahdollisia sisältöjä: Ortodoksisen kristillisyyden ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa lähimmäiseen Ihmisoikeudet yhtenä elämän suunnanantajana Vastuu lähimmäisestä ortodoksisessa kristillisyydessä Työetiikka Keskustellaan erilaisuuden kohtaamisesta ja siihen suhtautumisesta.	

	oppilasta ymmärtämään uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UO S2 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään uskontojen välisen dialogin tuntemusta. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. UO S3 Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.		

Espoon kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 herättää oppilaan mielenkiinto uskonnonopiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1 Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S2 Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. UK S2 Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan Espoon Karmeliitta-luostariin. Keskustellaan uskonnon esiintymistä oppilaiden perheiden elämässä. Nimipäivä ja nimikkopyhä katolisessa perinteessä Tutustutaan oppilaan kotiseurakuntaan sekä Pyhän Marian kirkkoon.	L2, L4

	S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. UK S3 Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.		
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S2 Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen kanssa.	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan Espoon Karmeliitta-luostariin. Keskustellaan uskonnon esiintymistä oppilaiden perheiden elämässä. Nimipäivä ja nimikkopyhä katolisessa perinteessä Tutustutaan oppilaan kotiseurakuntaan ja Pyhän Marian kirkkoon.	**L1**

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UK S1 Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. UK S3 Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.	Mahdollisia sisältöjä: Kirkkovuoden suuret juhlat Tutustutaan joihinkin keskeisiin rukouksiin. Jeesuksen rooli ja toiminta katolisessa kristillisyydessä	L2, **L7**
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S3 kuten tavoitteen T1 kohdalla. UK S3 Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan		L2, L6, **L7**

	vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.		
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S2 Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.	Mahdollisia sisältöjä: Katolisen kristillisyyden perinteitä ja tapakulttuuria Katolisen kristinuskon ja muiden uskontojen yhtäläisyyksiä ja eroja	L2, L6, **L7**
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S1 Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UK S1 Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana. S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Franciscus Assisilainen esimerkkinä katolisen kirkon pyhimyksistä Esirukous katolisen kristillisyyden toimituksena Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen	L3, **L7**

	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. UK S3 Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.		
T8 luoda oppilaille tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteitten esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1 Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Esirukous katolisen kristillisyyden toimituksena Erilaisuuden hyväksymien ja arvostaminen	**L1**, **L5**, L6, **L7**

	UK S2 Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen kanssa. S3 kuten tavoitteen T1 kohdalla		

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin	S1 Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan	Mahdollisia sisältöjä: Katolinen pappi ja hänen tunnuksensa Liturgiset värit ja kirkkotekstiilit Kirkko rakennuksena ja pyhänä paikkana esineineen Ristinmerkki ja kolminaisuusoppi katolisessa kristillisyydessä Franciscus Assisilainen esimerkkinä katolisen kirkon pyhimyksistä	**L1**

	ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S2 Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. UK S2 Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen kanssa. S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. UK S3 Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.	Kasteen ja eukaristian sakramentit toimituksina	

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin	S1 kuten tavoitteen T2 kohdalla UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. UK S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan kirkkovuoden tärkeimpiin juhliin ja niihin liittyviin virsiin ja katoliseen kirkkomusiikkiin. Kolminaisuusoppi katolisessa kristillisyydessä Tutustutaan Terve Maria -rukoukseen ja katolisen kristillisyyden oppeihin Neitsyt Mariasta.	L2, **L7**
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin	S1 Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja	Mahdollisia sisältöjä: Paasto katolisessa perinteessä Katolista symboliikkaa Pyhä Franciscus ja Pyhä Nikolaus esimerkkeinä katolisen kirkon pyhimyksistä	L2, L3, **L7**

	Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S2 kuten tavoitteen T2 kohdalla UK S2 Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen kanssa. S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla UK S3 Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä.		
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan	S1 Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan Raamatun kertomuksiin Jairoksen tyttärestä ja tuhlaajapojasta.	L2, L6, **L7**

	oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. S2 kuten tavoitteen T2 kohdalla UK S2 Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla UK S3 Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.		
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia	S1 Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.	Mahdollisia sisältöjä: UT:n kirjoituksia Kertomuksia joistakin katolisen kirkon pyhistä henkilöistä esimerkkeinä	L2, L6, **L7**

	UK S1 Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S3 Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä. UK S3 Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.	oikeudenmukaisuudesta ja toisten ihmisten kunnioittamisesta Keskustellaan katolisen perinteen ja muiden katsomusten tapojen yhtäläisyyksistä ja eroista.	
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta	S1 kuten tavoitteen T5 kohdalla UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja	Mahdollisia sisältöjä: Kertomuksia joistakin katolisen kirkon pyhimyksistä esimerkkeinä toisten ihmisten ja luonnon kunnioituksesta	L3, **L7**

	Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä. S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla	Esirukous katolisen kristillisyyden toimituksena	
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1 kuten tavoitteen T5 kohdalla UK S1 Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys. S2 Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T6 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: UT:n kirjoituksia -Kertomuksia joistakin katolisen kirkon pyhistä henkilöistä esimerkkeinä oikeudenmukaisuudesta ja toisten ihmisten kunnioittamisesta Keskustellaan katolisen perinteen ja muiden katsomusten tapojen yhtäläisyyksistä ja eroista.	**L1**, **L5**, L6, **L7**

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.	Mahdollisia sisältöjä: Perehdytään Jeesuksen elämänvaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Pyhiä ihmisiä ja tapahtumia katolisen kristillisyyden kertomuksissa Apostoli Paavali ja Apostolien teot Apostolien teot (helluntai, kirkon syntymäpäivä) Tutustutaan lähetystyön alkuun (Paavalin elämä ja toiminta). Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella. Kirkkovuoden juhlat	**L1**
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat ja rituaalit. UK S1 Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Neitsyt Marian kirkko, sen arkkitehtuuri, seinämaalaukset ja lasimaalaukset Kirkon toiminta nykypäivänä; kirkolliset toimitukset	**L1**, L2

		Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)	
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UK S1 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Pyhän Messun rakenne ja symboliikka Esirukous katolisen kristillisyyden toimituksena Kirkkovuoden juhlat: joulu, pääsiäinen, helluntai Juhlien vietto ja tavat katolisessa perinteessä	L2, L3, L4
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. UK S1 Perehdytään Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä.	Mahdollisia sisältöjä: Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella.	L4, **L5**, L6

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa	Mahdollisia sisältöjä: Katolisen kristillisyyden sisäinen moninaisuus Tutustutaan ortodoksiseen ja luterilaiseen kristillisyyteen Suomessa Muut uskonnot pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Espoossa	**L1**, L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UK S2 Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret Patriarkka Abrahamin merkitys juutalaisuudessa, islamissa ja kristinuskossa	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Pyhän käsite eri uskonnoissa Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä	L2, **L5**, L6

	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UK S2 Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo ja elämän kunnioittaminen. UK S3 Syvennetään Kymmenen käskyn tuntemista. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu.	UT: laupias samarialainen Rakkauden käsky Kymmenen käskyä Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys Tutustutaan asianmukaiseen käyttäytymiseen kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa.	
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UK S1 Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle	Mahdollisia sisältöjä: VT: 10 käskyä Omatunto käsitteenä Parannuksen sakramentin merkitys katolisessa kristillisyydessä	**L7**

	välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.		

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.	Mahdollisia sisältöjä: Näkyvä ja näkymätön kirkko kristillisinä käsitteinä Neitsyt Marian rooli katolisessa kristillisyydessä	**L1**

		Kynttilänpäivä Neitsyt Marian juhlat Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä Uhrin käsite Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa Neitsyt Marian vierailu Elisabetin luona Johannes Kastajan syntymä Messun osat ja vuorotervehdysten vastaukset katolisessa perinteessä Eukaristia ja parannuksen sekä papiksi vihkimisen sakramentit toimituksina	
T2 Ohjataan oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat ja rituaalit. UK S1 Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide.	Mahdollisia sisältöjä: Kirkon esineitä, liturgiset värit ja vaatteet Kirkon virat ja symbolit	**L1**, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon	Mahdollisia sisältöjä: Vertauskuvia, esim. viiniköynnös, Nooan arkki	L2, L3, L4

	sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide.	Kirkkovuoden juhlat (paasto ja pääsiäinen) Papin tehtävät Tutustuminen ruusukkorukoukseen ja ristitien hartauteen katolisen kristillisyyden toimituksina	
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on myös opiskeltavan uskonnon oppi. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Uuden Testamentin päätapahtumiin katolisen kirkon elämässä.	Mahdollisia sisältöjä: Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella. Katolisen kirkon kotisivut	L4, **L5**, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa.	Mahdollisia sisältöjä: Katolisen kristillisyyden ihmiskuva Vapaa tahto; hyvä ja paha käsitteinä Anteeksipyytäminen ja anteeksiantaminen Lähimmäisenrakkaus kristillisenä käsitteenä Keskustellaan lasten oikeuksista.	**L1**, L2

	Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. UK S2 Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa ja ekumeeniseen ajatteluun.		
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UK S2 Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret; alustava vertailu juutalaisuuden ja islamin sekä katolisen kristillisyyden välillä Patriarkka Abrahamin merkitys juutalaisuudessa, islamissa ja kristinuskossa Katolisen kirkon toiminta Helsingin seurakunnan alueella ja erityisesti Espoossa Muut uskonnot ja uskonnottomuus pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Espoossa	L2

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan oma ja toisten pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. UK S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.	Mahdollisia sisältöjä: Pyhän käsite eri uskonnoissa Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Katumus katolisen kristillisyyden toimituksena	L2, **L5**, L6
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä	Mahdollisia sisältöjä:	**L7**

opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UK S1 Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UK S2 Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tutustutaan	Lähetyskäsky, laupeudenteot, rippi käsitteinä Lähimmäisenrakkaus kristillisenä käsitteenä Kymmenen käskyä katolisessa kristillisyydessä Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys ja yhtäläisyydet juutalaisuuden ja islamin kanssa	

	opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 kuten tavoitteen T7 kohdalla.		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lasten oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.	Ks. T8	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia.	Mahdollisia sisältöjä:	**L1,** L3**,** L6

eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta		Kymmeneen käskyä katolisessa kristillisyydessä Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys	
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden	Mahdollisia sisältöjä: Lähimmäisenrakkaus, auttaminen, anteeksiantamus, katumus kristillisinä käsitteinä Laupeuden teot, lähimmäisenrakkaus kristillisinä käsitteinä Keskustellaan ihmisarvoista Kymmenen käskyä	**L1**, L4, L6, **L7**

	kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta.		
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. UK S3 kuten tavoitteen T7 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Yhteinen keskustelu Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus Katolisen kristillisyyden toimituksia esim. katumuksen sakramentti ja hengellinen ohjaus	**L1**

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on myös opiskeltavan uskonnon oppi.	Mahdollisia sisältöjä: Perehdytään Vanhan testamentin päätapahtumiin aikajärjestyksessä ja havaitaan niiden yhteydet toisiinsa.	**L1**

	UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä.	Vanha liitto Raamatussa Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella. Vanhan testamentin alkukertomukset, patriarkkakertomukset Profeetat, kuninkaat ja sananlaskut Kymmeneen käskyyn tutustuminen	
T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. UK S1 Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Kirkkovuoden juhlat ja paasto katolisessa perinteessä Karmeliitta-luostari Espoossa; sen arkkitehtuuri ja seinämaalaukset	**L1**, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä.	Mahdollisia sisältöjä: Vanhan testamentin kertomukset ja niiden tulkinta katolisessa perinteessä Israelin kansan vaiheita: patriarkat Kuninkaita ja profeettoja	L2, L3, L4

		Tutustutaan uskonnollisen kielen erityispiirteisiin ja vertauskuvallisuuteen: esimerkiksi luominen, käärme, hedelmä, palava pensas, voideltu.	
T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. UK S1Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä.	Mahdollisia sisältöjä: Harjoitellaan esimerkiksi etsimään kohtia Raamatusta sisällysluettelon perusteella. Rohkaistaan osallistumaan yhteiseen keskusteluun, kuuntelemaan toisia ja ilmaisemaan itseään. Tutustutaan esimerkiksi Raamattuun, Suomen katolisiin verkkosivuihin ja Fides-lehteen. Ohjataan oppilasta erottamaan luotettavat ja epäluotettavat lähteet toisistaan. Pohditaan totuutta käsitteenä.	L4, **L5**, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa.	Mahdollisia sisältöjä: Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat	**L1**, L2

	UK S2 Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.	Pyhän käsite eri uskonnoissa Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Muut uskonnot ja uskonnottomuus pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Espoossa	
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko ja muut uskonnot suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UK S2 Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret; alustava vertailu juutalaisuuden ja islamin sekä kristillisyyden välillä Patriarkka Abrahamin merkitys juutalaisuudessa, islamissa ja kristinuskossa	L2
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisten pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Pyhän käsite eri uskonnoissa Erilaisuuden hyväksyminen ja arvostaminen Jumalan ominaisuudet katolisen kristillisyyden mukaan	L2, **L5**, L6

	S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. UK S2 Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo ja elämän kunnioittaminen. UK S3 Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia.	Toiseen uskontoon kuuluvan ja erilaisuuden kunnioittaminen Tutustutaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin.	
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. UK S1 Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. S3 kuten tavoitteen T7 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T7 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Pohditaan eettisiä kysymyksiä Vanhan testamentin kertomusten kautta. Perehdytään Kymmeneen käskyyn. Pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia.	**L7**

		Perisynti katolisen kristillisyyden käsitteenä Aabraham, Haagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia Toisen ihmisen huomioon ottaminen Omasta luopuminen toisen hyväksi katolisessa perinteessä Luonnonsuojelu	
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksia ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot. UK S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista.	Mahdollisia sisältöjä: Kymmeneen käskyä katolisessa kristillisyydessä Lapsen oikeuksien päivä 20.11. Oppilas vähemmistön jäsenenä; koulun vähemmistöryhmiä Lapsen oikeuksien sopimus	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia.	Mahdollisia sisältöjä: Vanhan testamentin kertomukset	**L1**, L3, L6

	UK S1 Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. S3 Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta.	Raamatun kertomusten opetukset nykypäivän kannalta; kertomusten eettinen merkitys Arvo käsitteenä Mielipide käsitteenä, mielipidevaikuttaminen Vastuu omista teoista Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta Tutustutaan Raamatun esimerkkeihin hyvän ja pahan kysymyksistä: esimerkiksi kuningas Daavidin taisteluja	
T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan ja Rakkauden kaksoiskäskyn tuntemista.	Mahdollisia sisältöjä: Kymmeneen käskyä katolisessa kristillisyydessä Omien ajatusten ja mielipiteiden kertominen ja perusteleminen Toisen kuunteleminen ja mielipiteiden kunnioittaminen	**L1**, L4, L6, **L7**

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. UK S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä.		**L1**

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Jeesuksen elämä ja opetus katolisessa kristillisyydessä Neitsyt Maria Apostolit Paavalin elämä ja lähetysmatkat	**L1**

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon rituaalit sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Sisällöissä keskitytään uskonnon musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. UK S1 Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide.	Mahdollisia sisältöjä: Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Tutustutaan pyhän Marian kirkkoon	**L1**, L2
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UK S2 Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.	Mahdollisia sisältöjä: Raamatun kirjojen erityispiirteitä Jeesuksen vertauskertomusten tulkinta Uskonnollinen symboliikka juutalaisuudessa ja islamissa Ekumenia medioissa Laiva- ja kalasymbolien merkitys	L2, L3, L4

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin ja pyhiin kirjoihin. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin.	Mahdollisia sisältöjä: Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa; kriittinen arviointi	L4, **L5**, L6
T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan	S1 Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin. Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon sisäinen monimuotoisuus. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Perehdytään Uuden Testamentin päätapahtumiin. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.	Mahdollisia sisältöjä: Ekumeeninen rukousviikko Katolisuus Suomessa ja maailmassa Ortodoksisen ja luterilaisen kirkon toiminta Suomessa Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus	**L1**, L2
T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa	S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin	Mahdollisia sisältöjä: Mahdollisuuksien mukaan tutustumisretkiä	L2

	perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. UK S2 Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. S3 Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.	lähiympäristön uskonnollisiin kohteisiin Vatikaanin II kirkolliskokouksen dekreetti ei-kristillisistä uskonnoista katolisen kristillisyyden käsitteenä	
T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisten pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa	S1 Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat ja rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon monimuotoisuus. UK S1 Tärkeitä sisältöjä ovat katolisen uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan asianmukaiseen käyttäytymiseen uskonnollisissa tilaisuuksissa.	L2, **L5**, L6

	erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. UK S2 Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa.		
T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin	S1 Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. UK S1 Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. S2 Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. S3 Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. UK S13 Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.	Mahdollisia sisältöjä: Jeesuksen vuorisaarna: rakkauden laki, kärsimys, laupeuden teot katolisen kristillisyyden käsitteinä Armeliaisuus katolisen kristillisyyden käsitteenä Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa Ekumenia Positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus	**L7**

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta	S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. UK S2 Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin. S3 Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.	Mahdollisia sisältöjä: Keskustellaan**,** miten Raamatun mukaan Jeesus suhtautui lapsiin (Jairoksen tytär). Lapsen oikeuksien päivä 20.11	L2
T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta	S2 Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. UK S2 Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. S3 Tutustutaan opiskeltavan uskonnonkeskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. UK S3 Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta.	Mahdollisia sisältöjä: Jeesuksen rakkauden käsky ja elämän todistus, rakkauden kaksoiskäsky kristillisinä käsitteinä Tutustuminen Pietarin ja jonkun pyhimyksen elämäkertoihin	**L1**, L3, L6

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään	S2 Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa. S3 Tutustutaan opiskeltavan uskonnonkeskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia.	Mahdollisia sisältöjä: Ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa Raamatun kertomusten ja pyhimysten esimerkkien pohjalta Paasto ja kilvoittelu katolisen kristillisyyden perinteessä Omien mielipiteiden perusteleminen ja muiden mielipiteiden kunnioittaminen	**L1**, L4, L6, **L7**
T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään	S3 Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat	Mahdollisia sisältöjä: Jumalan rooli katolisessa kristillisyydessä Omien ajatusten kertominen	**L1**

	oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun. UK S3 Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia.	Empatiataitojen harjoitteleminen Ihmisoikeudet; lasten oikeudet	

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Tärkeitä sisältöjä ovat pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys	Mahdollisia sisältöjä: Kristinuskon synty ja kirkon alkuvaiheet Kristittyjen vainot Rooman valtakunnassa Kirkon laajeneminen vanhalla ja keskiajalla Tutustutaan ristiretkiin ja niiden merkitykseen. Perehdytään paaviuden historiaan Perehdytään luostarilaitoksen syntyyn ja tutustutaan katolisen kirkon tärkeimpien sääntökuntien (dominikaanit, fransiskaanit, jesuiitat	**L1**

	sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin. S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin sekä uskontokritiikki. UK S2 Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.	sekä benediktiinit) historiaan ja merkitykseen katolisessa kirkossa ja yhteiskunnassa. Perehdytään reformaatioon ja sen seurauksiin. Perehdytään katolisen kirkon lähetystyöhön uudella ajalla Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Käsitellään uskontojen luonnetta sekä perehdytään suuriin maailman uskontoihin, uskonnottomuuteen sekä uusiin uskontoihin. Tutustutaan katsomusten väliseen dialogiin.	
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Perehdytään kirkon hallinnon kehittymiseen ja kirkolliskokousten päätösten sisältöihin kirkon alkuaikoina.	L2

		Tutustutaan keskiajalla syntyneisiin katolisen kirkon hartausperinteeseen ja joihinkin keskeisiin rukouksiin. Käsitellään dominikaanien merkitystä Suomen kirkolliselle ja opilliselle kehitykselle. Tutustutaan katolisen lähetystyön merkitykseen Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Perehdytään katolisen kirkon sääntökuntien ominaispiirteisiin. Tutustutaan katolisen kirkon hallintorakenteeseen. Tutustutaan Vatikaanin II kirkolliskokouksen asiakirjoihin ja konsiilin merkitykseen kirkon uudistumiselle ja avautumiselle nykymaailmaan. Katolisen kristillisyyden sisäinen moninaisuus	
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan reformaatioon ja protestanttisten kirkkojen toimintaan ja uskon perusteisiin. Tutustutaan suurten maailmanuskontojen opin perusteisiin ja pohditaan uskontojen vaikutusta yhteiskuntaan.	L2, L3, L6

	sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla		
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin. S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan kristinuskon symboleihin ja katoliseen kirkkotaiteeseen sekä kirkkoarkkitehtuuriin. Käsitellään suurten maailmanuskontojen symboleita ja uskontojen näkymistä yhteiskunnassa sekä ihmisten arkipäivän elämässä.	L2, L4, L6

	auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UK S3 Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.		

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S1 kuten tavoitteen T4 kohdalla S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Käsitellään kirkkohistoriaa tieteenalana. Perehdytään uskonnonvapauden lainsäädännön historiaan. Tutustutaan Raamattuun sekä muiden suurten maailmanuskontojen pyhiin kirjoihin ja teksteihin. Tutustutaan suurten maailmanuskontojen keskeisiin opillisiin ja rituaalisiin sisältöihin.	**L1**, L2, L4, **L5**, **L7**
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan luostarilaitoksen hengelliseen ja eettiseen traditioon. Perehdytään katolisen kirkon lähetystyön vaikutuksiin Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Perehdytään ihmisoikeuksien toteutumiseen alkuperäiskansojen parissa. Tutustutaan suurten maailmanuskontojen ja katsomusten käsityksiin ihmisarvosta.	L2, **L7**
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S1 kuten tavoitteen T4 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Käsitellään paavin asemaa hengellisenä ja maallisena johtajana.	**L5**, L6

	S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla	Pohditaan uskon levittämisen kongregaation merkitystä lähetystyössä alkuperäiskansoille. Käsitellään katolisen kirkon sosiaaliseen hyvinvointiin ja oikeudenmukaisuuteen tähtäävää opetusta. Tutustutaan suurten maailmanuskontojen ja katsomusten näkemyksiin oikeudenmukaisesta maailmasta.	
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S1 kuten tavoitteen T4 kohdalla S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin sekä uskontokritiikki. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Käsitellään katolisen kirkon opin perusteita luonnonsuojelussa ja ihmisarvoa koskevissa kysymyksissä. Käsitellään uskontojen ja katsomuksien välisen dialogin merkitystä maailman rauhalle ja oikeudenmukaisuuden lisääntymiselle maailmassa.	**L7**

	S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla		
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Pohditaan sääntökuntien ja maallikkosääntökuntalaisten merkitystä eettisissä kysymyksissä. Perehdytään katolisen kirkon opin perusteisiin eettisissä kysymyksissä. Tutustutaan katolisen kirkon järjestämään laupeudentyöhön käsitteenä. Tutustutaan suurten maailmauskontojen ja katsomusten näkemyksiin eettisissä kysymyksissä.	**L1**, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva uskonopin keskeisestä sisällöstä Tärkeitä sisältöjä ovat kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa.	Mahdollisia sisältöjä: Vertaillaan katolisen kirkon oppia muiden uskontojen opin perusteisiin. Tutustutaan Assisissa käytyjen uskontojen välisiin rauhankokouksiin ja uskontojen välisen dialogin merkitykseen maailmanrauhan edistäjänä. Perehdytään uskonnon merkitykseen ihmisten arkielämässä ja identiteetin rakentajana.	L6

	Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin. S2 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T4 kohdalla		

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista.	Mahdollisia sisältöjä: Raamattu pyhänä kirjana; sen synty ja leviäminen Katolinen Raamatun tulkinta ja tutkimus Pyhät kirjat ja kirjoitukset suurissa maailmanuskonnoissa; vertaileva näkökulma	**L1**

	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa. UK S2 Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin.	Kirkkomusiikki	
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn ja sen monimuotoisuuteen liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset. UK S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Raamatun rakenne ja sisällön vakiintuminen Vanhan ja Uuden Testamentin sisältö Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja katolisessa kristillisyydessä Uskonnollinen kirjallisuus Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa Sakramentit ja sakramentaalit Kirkkomusiikki Raamattu jumalanpalveluksissa Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan	L2

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UK S3 Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja.	Mahdollisia sisältöjä: Pyhät kirjat ja kirjoitukset suurissa maailmanuskonnoissa; vertaileva näkökulma Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa Islam ja Koraani	L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Tunnistetaan katoliseen perinteeseen ja islamiin liittyviä tapoja ja symboleja; niiden yhtäläisyydet ja erot Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide Tunnistetaan uskonnollisia aiheita mediassa ja populaarikulttuurissa	L2, L4, L6

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista.	Mahdollisia sisältöjä: Raamattu pyhänä kirjana ja historiallisena dokumenttina Tieteellinen Raamatun tulkinta ja tutkimus Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta Katolisten ja muiden lähteiden erot	**L1**, L2, L4, **L5**, **L7**
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.	Mahdollisia sisältöjä: Hengellinen elämä katolisessa kirkossa Pyhimysten elämän esimerkki (Pyhä Henrik) Parannuksen sakramentti katolisessa kristillisyydessä Eurooppalaiset ihmisoikeuskäsitykset	L2, **L7**

	S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. UK S3 kuten tavoitteen T3 kohdalla		
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka.	Mahdollisia sisältöjä: Hengellinen elämä muissa uskonnoissa	**L5**, L6

	UK S3 kuten tavoitteen T3 kohdalla		
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1 Tärkeä sisältö on opiskeltavan uskonnon oppi. UK S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S2 Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. S3 kuten tavoitteen T3 kohdalla UK S3 kuten tavoitteen T3 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan katolisen kirkon eskatologiaan Ihmisen elämä ja kuolema Elämä kuoleman jälkeen eri katsomusten mukaan	**L7**
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.	Mahdollisia sisältöjä: Hengellinen elämä katolisessa kirkossa Eettisiä valintoja ja niiden seurauksia Hengellisen kasvun käsite eri katsomuksissa	**L1**, L2

	UK S3 Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista.		
T10 rohkaista oppilaita kohtamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa, jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä. Keskeisinä aiheina ovat uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.	Mahdollisia sisältöjä: Tapakulttuuri eri uskonnoissa ja katsomuksissa sekä niiden tuntemisen merkitys kansainvälisessä yhteistyössä ja kohtaamisissa Mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä toisten katsomusaineiden oppimäärien ryhmien kanssa	L6

Katolisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	**Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet**	**Espoon näkökulma**	**Laaja-alainen osaaminen**
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan jumalanpalvelusten kaavoihin ja sisältöihin sekä kirkkotaiteeseen	**L1**

	sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin. S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä. UK S3 Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista.	Tutustumiskäynti uskonnolliseen kohteeseen mahdollisuuksien mukaan Katolinen ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin	

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. UK S1 Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UK S3 Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä	Mahdollisia sisältöjä: Tutustutaan messun kaavoihin ja sisältöihin Katolinen ihmis- ja pelastuskäsitys suhteessa muiden uskontojen ja katsomusten käsityksiin Elämän tarkoitus ja kuolema Paasto katolisessa kristillisyydessä Eettinen ajattelu; vapaus ja vastuu, hyvän ja pahan käsite ja synti kristillisenä käsitteenä Tutkitaan katolisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta Tutustutaan katolisen kirkon käytänteisiin sekä niiden rooliin suhteessa hyvään elämään Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa	L2

	moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.		
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa. UK S2 Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen. S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka.		L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. S2 Keskeisinä aiheina ovat uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys	Mahdollisia sisältöjä: Omaan elämään ja yhteiskunnan jäsenyyteen liittyviä kysymyksiä Suomessa toimivia kirkkoja ja yhteisöjä Ekumeeninen liike, hindulaisuus, buddhalaisuus	L2, L4, L6

	populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa. UK S2 Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. UK S3 Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.	Uudet uskonnot Uskonnottomuuden ja maallistumisen ero Uskonnot mediassa	
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arviomaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit. UK S1 kuten tavoitteen T1 kohdalla S2 Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.	Mahdollisia sisältöjä: Kristillisen kirkon synty ja kehitys katolisen kirkon näkökulmasta Katolisen kristillisyyden opillinen kehitys	**L1**, L2, L4, **L5**, **L7**

	UK S2 Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa.	Uskontunnustus sekä siihen liittyvä keskeinen katolinen sanasto Maailmanuskontojen vaikutuksia kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin Katolisen kirkon dialogia muiden uskontojen kanssa Katsomusdialogi Maailman synty eri uskonnoissa ja luonnontieteissä Elämä kuoleman jälkeen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä Assisin ensimmäinen rauhankokous	
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset. UK S1 kuten tavoitteen T2 kohdalla S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset.	Mahdollisia sisältöjä: Katolisen kristillisyyden opillinen kehitys Katolisen kirkon ja muiden uskontojen moraalin perusta	L2, **L7**

	Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UK S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat katekismuksen mukaan Avioliitto ja perhe Uskontunnustus ja kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen katolinen sanasto Ihmisoikeudet Elämän arvo katolisessa kristillisyydessä Toivo käsitteenä	
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1 Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon oppi ja opetukset. UK S1 Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee	Mahdollisia sisältöjä: Valinnan vapaus ja synti käsitteinä eri uskonnoissa; hyveet ja paheet; armon tila käsitteinä Kasvu ihmisenä katolisessa kristillisyydessä ja muissa uskonnoissa Katolinen ihmis- ja pelastuskäsitys	**L5**, L6

	korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UK S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Katolinen opetus ja ihmisoikeudet Eettinen ajattelu, vapaus ja vastuu Asketismi ja hengellinen ohjaus ilmiöinä Vatikaani II Konsiilin asiakirjat	
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa. UK S3 Tutkitaan katolisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta. Elämänarvo, rakkaus, pyhyys, usko, sielu, rauha Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.	Mahdollisia sisältöjä: Uskontojen ja katolisen kirkon kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että maailmassa Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi Laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen, elämän tarkoitus käsitteinä ja pohdintoina Uskonnon ja tieteen vertailu Keskustellaan suhtautumisesta esim. terrorismiin ja luonnonkatastrofeihin	**L7**

	Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa.		
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin. UK S2 kuten tavoitteen T1 kohdalla S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta ja maailmanrauhaa. UK S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Mahdollisia sisältöjä: Katolinen ihmiskäsitys Omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä Dekalogin ja kirkon käskyjen vaikutusta arkielämään Arvot eri kulttuureissa ja uskonnoissa Luonteenvahvuuksien ja hyveiden pohdinta Laupeudenteot katolisen kristillisyyden käsitteenä Vapaus ja vastuu Ekologinen ajattelu	**L1**, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon oppi ja opetukset sekä levinneisyys ja vaikutus eri	Mahdollisia sisältöjä: Ekumeeninen liike	L6

	puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet. S2 Keskeisinä aiheina ovat uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia. UK S2 Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. UK S3 kuten tavoitteen T2 kohdalla	Rauhanliike Luonnonsuojeluliike Taizé ja Assisi Työetiikka Pappi, nunna Juutalainen, hindu, muslimi, ateisti	